

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
ГРАДСКО ВЕЋЕ
Број: 501-2/2022-84-II
Дана: 24. децембра 2022. године
НОВИ САД

**ПРЕДСЕДНИЦИ
СКУПШТИНЕ ГРАДА НОВОГ САДА**

На основу члана 84. ст. 3. и 4. Пословника Скупштине Града Новог Сада, упућује Вам се Извештај о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године, са Образложењем и Закључком Градског већа Града Новог Сада, број: 501-2/2022-84-II од 24. децембра 2022. године, с молбом да се дневни ред XXXV седнице Скупштине Града Новог Сада, заказане за 28. децембар 2022. године, допуни разматрањем Извештаја о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године, и да Скупштина донесе Закључак у предложеном тексту, у циљу благовременог извештавања.

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Милан Бурић

На основу члана 67. тачка 1. Статута Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, број 11/19), поводом разматрања Извештаја о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године, Градско веће Града Новог Сада на 21. седници одржаној 24. децембра 2022. године, доноси

ЗАКЉУЧАК

- I. На основу члана 84. ст. 3. и 4. Пословника Скупштине Града Новог Сада, доставља се председници Скупштине Града Новог Сада Извештај о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године и предлаже да Скупштина Града Новог Сада, размотри наведени материјал и тим поводом закључи:

„Скупштина Града Новог Сада усваја Извештај о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године.“

- II. За представника предлагача на седници Скупштине Града Новог Сада и њених радних тела одређује се Мира Раденовић, члан Градског већа Града Новог Сада за имовину и имовинско-правне послове, заштиту животне средине, одрживи развој и енергетску ефикасност, а за повереника мр Драгица Бранковић, в.д. начелника Градске управе за заштиту животне средине.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НОВОГ САДА
Број:501-2/2022-84-II
Дана:24. децембра 2022. године
НОВИ САД

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Милан Ђурић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Правни основ за доношење Закључка о прихватању Извештаја о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године, садржан је у тачки 8. Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период од 2017-2021. године („Службени лист Града Новог Сада“, број 49/18), којом је утврђено да ће, за праћење спровођења Плана и реализације мера и активности, Градско веће Града Новог Сада образовати координациони тим и именовати чланове тима који ће најмање једном годишње Градском већу подносити извештај о реализованим активностима из планираних мера. Координациони тим Градском већу и Скупштини Града Новог Сада подноси извештај о спровођењу Плана.

Градско веће Града Новог Сада је Решењем о образовању и именовању координационог тима за праћење спровођења Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године („Службени лист Града Новог Сада“, број 25/19) образовало Координациони тим за праћење спровођења Плана и именовало шефа и чланове Координационог тима.

Координациони тим је припремио Извештај о спровођењу Плана квалитета ваздуха у Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-2021. године.

У наведеном извештају детаљно су описане све реализоване активности, а као најзначајније издвајају се активности везане за смањење загађујућих материја из саобраћаја као и активности везане за унапређење и повећање зеленила, које вишеструко доприноси побољшању квалитета ваздуха.

У циљу смањења емисије загађујућих материја пореклом из моторних возила Градско веће Града Новог Сада је у јануару 2020. године донело Закључак којим се препоручује свим јавним и јавно комуналним предузећима и установама, чији је оснивач Град Нови Сад да, у поступку набавке моторних возила и радних машина, предност дају возилима и машинама које мање загађују животну средину, односно возилима која користе алтернативна горива и алтернативне погоне.

Такође, смањење емисија NO_2 , PM_{10} и O_3 пореклом из моторних возила постиже се и подстицањем превоза бициклом као алтернативним видом превоза. Град Нови Сад је путем Градске управе за заштиту животне средине, у оквиру Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине Града Новог Сада за 2021. годину, издвојио средства у износу од 18.000.000,00 динара за пружање подршке грађанима за набавку бицикла. У оквиру акције укупно 1604 грађанина је добило средства за куповину новог бицикла. Овом акцијом допринело се повећању броја бициклиста на улицама Града, а тиме смањило загађење животне средине и допринело побољшању квалитета ваздуха.

Реализоване су и активности на изградњи нових и реконструкцији постојећих бициклистичких стаза, тако да се Град Нови Сад сада може похвалити са преко 100 km бициклистичких стаза.

У условима климатских промена, урбано зеленило добија све већи значај, јер доприноси побољшању квалитета животне средине, а посебно утиче на побољшање квалитета ваздуха. Природа у граду је од изузетне важности за одржавање контакта човека са њом и неопходан је услов за стварање здравог и одрживог урбаног друштва. Град сваке године издваја значајна средства за очување и унапређење зеленила на јавним површинама на територији Града Новог Сада.

У периоду од 2017. до 2021. године, поред уређења травњака и редовне неге зеленила, на територији Града засађено је око 33.000 стабала. Крајем 2020. године Град Нови Сад је покренуо и акцију „Оживимо паркове“ са идејом да се изврши реконструкција свих паркова на територији Града Новог Сада, како зеленила, тако и пропратног садржаја, као и то да се

озелене дворишта свих новосадских школа. Такође после дуго времена у Новом Саду, у непосредној близини Булеvara Европе, северно од Ранжирне станице и улице Радомира Раше Радујкова, на површини од 34.951 m², подигнут је нови парк.

Још једна акција која има за циљ да подстакне грађане да у своје слободно време више проводе у парковима и зеленом окружењу је акција „ПРЕТВОРИМО КВАРТ У ПАРК ЗА ЗЕЛЕНИ НОВИ САД“ у оквиру које су иницијативу за уређење зеленила на јавним површинама на територији Града Новог Сада подносили грађани. Партнерство између грађана и доносиоца одлука је веома важно јер представља основ за заједнички рад на унапређењу потенцијала локалне самоуправе и остваривања одрживог развоја у заједници.

Како би се омогућило ефикасно и рационално управљање јавним зеленим површинама израђен је Географско информациони систем зелених површина Града Новог Сада, који представља информациону основу путем које ће се пратити стање, трендови и активности који се односе на уређење, одржавање и унапређење зелених површина.

Сprovedена је већина планираних мера, осим мере „Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Север“ која је одложена за период након истека Плана.

Сходно изнетом, предлаже се да Скупштина Града Новог Сада размотри и прихвати овај извештај и донесе Закључак у предложеном тексту.

ИЗВЕШТАЈ

**о спровођењу Плана квалитета ваздуха у
Агломерацији „Нови Сад“ за период 2017-
2021. године**

ИЗВЕШТАЈ

О СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА У АГЛОМЕРАЦИЈИ „НОВИ САД“ ЗА ПЕРИОД 2017-2021. ГОДИНЕ

1. Одвраћање од употребе и ограничење употребе приватних моторних возила
Циљ: Смањити емисију загађујућих материја пореклом из моторних возила
Активности: - Увести повремене дане без аутомобила у различитим деловима зоне - Унапредити управљање паркинг простором - Одредити или проширити зоне у којима је цена паркинга повишена и у којима цена једног сата паркирања прелази цену аутобуске карте и слично
Очекивани ефекти: • Смањена саобраћајна гужва, и загушења на најоптерећенијим саобраћајницама • Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха
Индикатори: • Број возила на раскрсницама • Број смс порука које се шаљу Паркинг сервису • Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха
Временски оквир: Дугорочни
Носиоци активности: Градска управа за саобраћај и путеве
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: У циљу унапређења управљања паркинг простором, па самим тим и одвраћања од употребе приватних моторних возила, у периоду од 2017. до 2021. године извршене су измене паркинг простора у Новом Саду. Изграђене су површине за паркирање у блоку између Улице Бранимира Ћосића, Булевара краља Петра I, Булевара ослобођења и везе између булевара и породилишта са 298 паркинг-места. Изградња је реализована према Пројекту број: 8401 из фебруара 2014. године који је израдио ЈП „Завод за изградњу Града“ Нови Сад (Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције) и на основу Пројекта техничког регулisaња саобраћаја (број С-567/17 из октобра 2017. године, као изменом-допуном пројекта 8401), израђеног од стране Градске управе за грађевинско земљиште и инвестиције, Одељење за развој и управљање саобраћајем. Паркинг зоне проширене су у различитим деловима града, тако нпр. у делу града Банатић изградило око 600 паркинг места, Роткварији око 400 места, Сајмишту око 1200 паркинг места. С обзиром да цена наплате паркирања у првој зони по сату, износи мање од цене карте градског превоза, требало би у будућности обратити пажњу на ценовну политику која би стимулисала грађане да више користе јавни превоз. Што се тиче управљања паркинг простором, Паркинг сервис има увид у укупан број <i>sms</i> порука и у број <i>sms</i> порука по зонама, али још увек не постоји увид у учесталост паркирања на појединачним местима. Градска управа за саобраћај и путеве је у циљу уређења паркинг зона и саобраћаја, а тиме и очувања квалитета ваздуха, извршила следеће мере: • Проширена је зона забране кретања за теретна моторна возила у односу на постојећу зону, доношењем Решења о измени режима саобраћаја за теретна моторна возила у Новом Саду.

„Зона“ је омеђена улицама: део улице Футошки пут, делом Булевар кнеза Милоша, Булевар војводе Степе, Булевар Европе, Руменачког пута, Индустријске улице, Сентандрејског пута и Темеринске улице, Венизелосовом улицом, делом Улица Марка Миљанова, Београдског кеја и Подунавске, улицама Славујевом, Младена Стојановића и Цетињском у свему према графичком прилогу Техничког регулисања саобраћаја број С 329/20.

• Донета су следећа решења о изменама режима саобраћаја, а у циљу смањења саобраћајних гужви и загушења:

- Решење о измени режима саобраћаја у зони основне школе „Марија Трандафил“ у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у зони основне школе „Никола Тесла“ у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном Булеваром деспота Стефана, улицом Народног фронта и Фрушкогорском улицом у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном Булеваром Европе, Булеваром Патријарха Павла, Суботичком улицом и Футошким путем у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном Булеваром ослобођења, улицом Браће Јовандић, улицом војводе Бојовића, улицом Јована Суботића и Јеврејском улицом у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном Темеринском улицом, улицом Јована Цвијића, Кисачком улицом и Партизанском улицом у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном улицом Бранислава Бороте, улицом владике Ћирића и улицом Симеона Пишчевића у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном улицом Филипа Филиповића, улицом браће Могин, Банатском улицом и улицом Старине Новака у Новом Саду,
- Решење о измени режима саобраћаја у блоку омеђеном улицом Веселина Маслеше, улицом Корнелија Станковића, улицом Миленка Грчића и улицом Облачића Рада у Новом Саду.

• Током радова постављена је саобраћајна сигнализација зона успореног саобраћаја, односно зона „30“ или успоривачи брзине „лежећи полицајци“, чиме се успорава саобраћајни ток и подиже ниво безбедности свих учесника у саобраћају.

• У оквиру унапређења управљања паркинг простором извршена је реконструкција дворишта Др. Лазе Станојевића, као и изградња паркиралишта на Тргу Коменског, у Фрушкогорској улици код аутобуске окретнице и у Радничкој улици код броја 18, извршени су радови на инвестиционом одржавању на паркиралишту на Булевару краља Петра I број 28.

2. Подстицање употребе алтернативних погонских горива

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја пореклом из моторних возила

Активности:

- Субвенције на куповину возила која користе алтернативна погонска горива, хибридна возила и возила која поседују гориве ћелије.
- Субвенције на погонска биогорива, течни и компримовани природни гас, етанол, метанол

Очекивани ефекти:

- Смањена концентрација загађујућих материја пореклом из моторних возила.
- Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха.
- Подизање јавне свести о алтернативним изворима енергије и погонским горивима

Индикатори:

- Број регистрованих возила са алтернативним погонским горивима.
- Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности: Надлежна Министарства

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Републике Србије

Реализација активности/мере:

Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије је усвојен 2013. године. План је поставио националне циљеве до 2020. године, а који се тичу употребе енергије из обновљивих извора енергије у сектору саобраћаја, електричне енергије и грејања и хлађења, а узимајући у обзир ефекте мера повезаних са енергетском ефикасношћу. Према том документу, планирано је да коришћење биогорива у сектору саобраћаја у Србији почне од 1. јануара 2015. године. Према Плану је такође предвиђено коришћење биодизел горива за период до 2018. године и да се током наредних година започне са увођењем биоетанола. Обавезујући циљ за Републику Србију износи 27% обновљивих извора енергије (ОИЕ) у бруто финалној потрошњи енергије у 2020. години, при чему треба да се обезбеди обавезно учешће од 10% ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије у саобраћају. У сваком случају, обавеза од 10 % ОИЕ у сектору саобраћаја у 2020. години требало би да је испуњена, без обзира на време започињања и начин увођења биогорива у саобраћај.

У циљу подстицања набавке возила која мање загађују животну средину, као и смањења загађења ваздуха, Градско веће Града Новог Сада је у јануару 2020. године донело *Закључак* којим се препоручује свим јавним и јавно комуналним предузећима и установама, чији је оснивач Град Нови Сад да, у поступку набавке моторних возила и радних машина, предност дају возилима и машинама које мање загађују животну средину, односно возилима која користе алтернативна горива и алтернативне погоне.

У складу са Препоруком чланице Градског већа Града Новог Сада за имовину и имовинско правне послове, заштиту животне средине, одрживи развој и енергетску ефикасност, наложено је свим јавним, јавно комуналним предузећима и установама чији је оснивач Град да, до 31. марта текуће године, достављају *Извештај о броју и врсти набављених возила и радних машина, као и врсти горива коју користе* за претходну годину, како би се пратило спровођење и ефекти донете Препоруке.

Према расположивим подацима на територији Града Новог Сада у 2021. години регистровано је 153.534 возила, од тога је 184 возила са алтернативним погонским горивом, а 12.510 у комбинацији са истим. Из овог податка види се пораст возила са алтернативним погонским горивом којих је према подацима из 2017. године било регистровано само 25 возила.

3. Израда студије изводљивости повећања пешачке зоне у центру Града

Циљ: Проценити могућност повећања пешачке зоне у центру града и, уколико се процени да је могуће, направити план реализације. Повећање пешачке зоне има за циљ да смањи број возила и емисију загађујућих материја у ваздух из мобилних извора у центру Града.

Активности:

- Обезбедити средства за израду студије изводљивости
- Расписати конкурс за израду студије изводљивости и уговорити израду истог по завршетку конкурса
- Уколико студија изводљивости покаже да је могуће повећати пешачку зону, направити план реализације

Очекивани ефекти:

- Повећање пешачке зоне у центру Града, уз смањење емисије загађујућих материја из моторних возила

Индикатори:

- Израђена студија изводљивости повећања пешачке зоне у центру Града

Временски оквир: Средњорочни**Носиоци активности:** Градска управа за саобраћај и путеве**Извор финансирања:** Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

Градска управа за саобраћај и путеве је сходно одредбама члана 157. а у вези са чланом 160. став 3. Закона о безбедности саобраћаја на путевима донела Решење о заштити и утврђивању посебног режима саобраћаја у ужем центру Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 37/09, 41/09, -испр. 30/10, 44/17, 48/17 и 22/18). У изменама, Решењем су обухваћене следеће улице: Поштанска, Ђуре Јакшића и Ђорђа Рајковића (зона Културног центра "Свилара"), односно, у циљу унапређења и развоја пешачког саобраћаја, проширена је пешачка зона у ужем центру Града Новог Сада, што доприноси унапређењу квалитета ваздуха и заштити животне средине. Доношењем одлука о примени еколошки прихватљивијег начина пословања, води се рачуна о техничким карактеристикама возила која саобраћају у централним градским зонама. Тако, Одлуком о такси превозу путника у члану 9. прописано је између осталог да такси возило којим се обавља такси превоз мора да испуњава услове у погледу границе издувне емисије прописане Правилником о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 40/12, 102/12, 19/13, 41/13, 102/14, 41/15, 78/15, 111/15, 14/16, 108/16, 7/17 - испр., 63/17, 45/18, 70/18, 95/18, 104/18 и 93/19). На тај начин, дају се смернице о употреби, врсти и квалитету горива, еколошки прихватљивим моторима.

Градска управа за саобраћај и путеве израдила је студију „Анализа могућности за проширење пешачке зоне у Новом Саду“. У оквиру студије извршена је анализа могућности за проширење постојеће пешачке зоне која се налази у централној зони Новог Сада и успостављању нових пешачких зона у другим деловима града у којима због атракција и карактеристика постоји потреба и оправданост. Приликом анализа посебно су у обзир узети плански документи и саобраћајне студије које су у претходном периоду рађене у Новом Саду. Међутим, дефинисана намена површина у планској документацији није била искључиви фактор на основу кога су формирани предлози решења. У циљу доношења предлога који су у складу са потребама и објективним могућностима, извршена су истраживања у 26 улица у околини постојеће пешачке зоне и Петроварадину. Поред утврђивања основних саобраћајних карактеристика, односно ранга улице, положаја у уличној мрежи, режима саобраћаја и паркирања, анализирани су и садржаји, односно намена простора и коришћења земљишта. На основу анализа дефинисано је укупно 7 критеријума који су послужили за вредновање 26 улица које су биле предмет анализе. Вредновањем су добијене 3 потенцијалне локације које су према дефинисаним критеријумима задовољавале услове за успостављање пешачке зоне и то: Зона уз постојећу пешачку зону у центру града која обухвата улице Илије Огњановића, Константина Данила, Исе Бајића и Игњата Павласа; Подграђе Петроварадинске тврђаве које обухвата улице Проте Михалцића, Београдску, Штросмајерову, Владимира Назора и Лисинског и Улице Ђуре Јакшића и Николајевску.

4. Подстицање превоза бициклом

Циљ: Смањење емисије NO₂, PM₁₀, O₃ пореклом из моторних возила.

Активности:

- Изградити нове и реконструисати постојеће бициклистичке стазе
- Промовисати здрав начин живота и заштиту животне средине

Очекивани ефекти:

- Повећање учешћа бициклистичког саобраћаја у укупном саобраћају
- Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха

Индикатори:

- Број грађана који користе бицикл
- Број возила на раскрсницама
- Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности:

Градска управа за заштиту животне средине

Градска управа за саобраћај и путеве

Градска управа за здравство

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

У циљу унапређења и развоја бициклическог и пешачког саобраћаја Градска управа за саобраћај и путеве је предложила образовање Радне групе са конкретним задатком и циљем. С тим у вези, Градско веће је донело Решење о образовању и именовању Радне групе за сагледавање стања и предлагање мера и активности за побољшање услова у бициклическом саобраћају на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 56/16, 66/16 и 24/17). У Извештају о раду Радне групе, између осталог је наведено да бициклически саобраћај на територији Новог Сада уопштено бележи стабилан тренд пораста. Од 2009. године (3% учешћа бициклиста, око 10.000) и почетка значајнијих улагања (реконструкција кеја, увођење „бајк шеринг система“ и др.) учешће бициклиста је досегло готово 9%, што је око 30.000, са тенденцијом даљег раста. Примећен је стабилан пораст у броју путовања бициклом током целе године, независно од годишњег доба, а првенствено се уочава пораст свакодневних локалних путовања. У циљу промоције Града Новог Сада, као BikeFriendlyZone, забележен је пораст вожњи бициклом родитеља са децом.

Град Нови Сад тренутно има око 100 km бициклических стаза и неколико километара бициклических трака. Четири бесплатне станице за поправку бицикала постављене су из донација (ЕУ и Градска управа за спорт и омладину - Канцеларија за младе и приватни донатор), док је у плану постављање још 2 станице (ЈКП Паркинг сервис). У граду је постављено 15 станица са надстрешницом „бајк шеринг система - “НСБајк” (управљач: ЈКП Паркинг сервис), са 150 типских градских бицикала, који су доступни од марта до новембра, док се у зимском периоду складиште и сервисирају.

Систем има око 4.000 корисника. Уз “НСБајк” у Граду Новом Саду је могуће изнајмити бицикле у бициклическим радњама или клубовима. Град располаже са више стотина паркинга за бицикле различитог типа на преко 70 локација и три паркиралишта за бицикле са надстрешницом. У оквиру школа постоје полигони за едукацију деце у бициклическом саобраћају.

Градска управа за здравство, имајући у виду промоцију здравог начина живота, сваке године расписује Јавни конкурс из области јавног здравља којим се доприноси промоцији здравља и превенцији болести који, у оквиру реализације појединих пројеката здравствених установа и удружења, задужбина и фондација, имају за циљ промоцију здравих стилова живота где, између осталог спадају и активности које могу да утичу да се код грађана повећа свест о позитивном утицају вожње бицикла на здравље и околину.

Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције је у оквиру својих делатности, реализовала следеће инвестиционе активности које утичу на повећање учешћа бициклическог саобраћаја:

- Бициклическа стаза Нови Сад – Бегеч припада једном од коридора који пролазе кроз Србију, коридору EuroVelo 6, од Атлантика до Црног мора – пројекат Европске бициклическе федерације, којим се развија 14 међународних бициклических коридора у мрежу која покрива читав европски континент. Извођење радова у прве две фазе:
 - Завршена је изградња бициклическе стазе Нови Сад – Бегеч, 1. фаза (I-1.727m). Деоница од km 10+573 km 12+300), финансирање је обезбеђено из средстава Министарства трговине, туризма и телекомуникација РС, деоница од Дунавске улице у Футогу до изласка из Футога према Бегечу.
 - Завршена је изградња бициклическе стазе Нови Сад – Бегеч 2. фаза (I-4.548m). Финансирање је обезбеђено из средстава Министарства трговине, туризма и телекомуникација РС, деоница од изласка из Футога до Обалске улице у Бегечу.

- Техничка документације паркинга, пешачких и бициклистичких стаза на Булевару Ослобођења од Футошке улице до Моста Слободе у Новом Саду.
- Пројекат техничке документације за изградњу бициклистичке стазе Нови Сад – Бегеч од улице Симе Матавуља у Новом Саду до Дунавске улице у Футогу (I=10.573m)
- Техничка документације пешачких и бициклистичких стаза на делу Булевара Михајла Пупина (од Јеврејске до Улице Жарка Зрењанина и на Тргу незнаног јунака) и за реконструкцију надстрешнице са пролазом за бициклисте на подземним пешачким прелазима у Новом Саду.
- Пројекат за грађевинску дозволу за изградњу пешачке и бициклистичке стазе дуж Буковачког пута, деоница од Петроварадина до насеља Буковац, као и:
- Пројекат за грађевинску дозволу бициклистичко – пешачке стазе са јавним осветљењем у делу улице Војводе Путника (од кућног бр.79) и делу улице Каменички пут у Сремској Каменици.
- Идејни пројекат реконструкције пешачких и бициклистичких стаза Футошке улице и Футошког пута у Новом Саду (I=7km). Пројектним решењем реконструкције обостраних пешачких и бициклистичких стаза Футошке улице и Футошког пута проширује се постојеће линијско зеленило (дрворед платана), уређују се платои испред школа и осталих јавних установа, аутобуска стајалишта, платформе за успорење саобраћаја на споредним правцима и побољшава се постојећа саобраћајна сигнализација.

Градска управа за саобраћај Града Новог Сада реализовала је израду техничке документације за изградњу бициклистичке стазе Нови Сад – Руменка – Ирмово – Кисач – Ченеј (I=18.83km). Бициклистичка стаза Нови Сад – Руменка представља део Бициклистичке руте Нови Сад – Руменка – Ирмово – Кисач – Ченеј, чија дужина износи 20,76 km од чега је испројектовано 19,83 km. У циљу развијања интернационалног бициклистичког саобраћаја и повезивања са међународним бициклистичким коридорима планирано је да се путем градске мреже бициклистичких стаза повеже EuroVelo 6, тако да се може рећи да предметна бициклистичка стаза делимично представља detour EuroVelo 6 rute. Изградњом мреже бициклистичких стаза омогућује се циклотуристима приступ туристичким вредностима.

У оквиру редовног одржавања, током протеклих неколико година, извршена је поправка бициклистичких стаза на више локација на територији Града Новог Сада. Наведени радови подразумевали су уклањање физичких препрека (надвишених ивичњака) на споју бициклистичке стазе и коловоза, уређење (проширење) лепеца на деловима укрштања праваца бициклистичких стаза у зонама раскрсница и поправке оштећења на површинама бициклистичких стаза, као и поправку улегнућа и надвишења на бициклистичким стазама.

Извршена је реконструкција пешачких и бициклистичких стаза Футошке пијаце и Футошког пута у Новом Саду – деоница од Булевара ослобођења до улице Антона Чехова.

Са намером подстицања коришћења бицикла као еколошки прихватљивог превозног средства, а у циљу повећања броја бициклиста на улицама Града, побољшања квалитета ваздуха и смањења загађења животне средине, Град Нови Сад је путем Градске управе за заштиту животне средине, у оквиру Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине Града Новог Сада за 2021. годину, издвојио средства у износу од 18.000.000,00 динара за пружање подршке грађанима за набавку бицикла. У оквиру акције укупно 1604 грађанина је добило средства за куповину новог бицикла.

5. Унапређење квалитета јавног градског превоза

Циљ: Смањити емисију NO₂, PM₁₀, O₃ пореклом из саобраћаја повећањем броја грађана који уместо приватних аутомобила користе градски превоз.

Активности:

- Повећати фреквенцију поласака аутобуса
- Смањити време путовања омогућавањем коришћења жутих трака и давања

приоритета на семафорима - Омогућити куповину дневне карте и/или карте за више вожњи по повољнијим условима - Побољшати удобност јавног превоза
Очекивани ефекти: • Повећан број грађана који користе јавни превоз. • Смањена емисија NO₂, PM₁₀, O₃ пореклом из саобраћаја
Индикатори: • Број грађана који користе јавни превоз • Број аутомобила на раскрсницама • Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха
Временски оквир: Краткорочни
Носиоци активности: Јавно градско саобраћајно предузеће "Нови Сад" Градска управа за саобраћај и путеве
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: Градска управа за саобраћај и путеве је током претходних година предузела низ мера и активности из оквира својих надлежности, ради унапређења понуде и квалитета јавног превоза. У циљу побољшања квалитета услуга превоза путника у градском и приградском саобраћају дате су смернице Јавном градском саобраћајном предузећу "Нови Сад", а под тим се нарочито подразумева вођење рачуна о изгледу и стању возила, чистоће возила, набавке нових возила, којима ће се утицати на смањење старосне структуре возног парка и трошкова одржавања, као и на повећану безбедности путника, односно повећање квалитета превозне услуге. Јавно градско саобраћајно предузеће "Нови Сад" је у оквиру унапређења квалитета јавног градског превоза спровело акцију Отварања нових линија: • 2017. године отворена нова линија за превоз запослених до ДОО „LEAR“ и ДОО„DELPHI“ (у току 24 часа обави се 16 полазака), • 2018. године привремено је била отворена линија Нови Сад-Врдник. Возила су саобраћала 4 месеца, али како линија није била рентабилна иста је угашена (у току 24 часа обављало се 20 полазака), • 2019. године отворена је линија број 20 за Леснину (у току 24 часа обави се 13 полазака). Линија је намењена за превоз запослених у Леснини, као и за грађане. Отворена линија број 63 Нови Сад-Чортановци (у току 24 часа обави се 8 полазака), • 2020. године уведена је нова линија 3Б (Петроварадин ОШ „Јован Дучић“ - Пуцкарош) за превоз ученика (у току 24 часа обави се 13 полазака). Јавно градско саобраћајно предузеће „Нови Сад“, по препоруци града Новог Сада, извршило је ново зонирање града чиме је смањен број зона са 5 на 4 градске зоне. Зонирање је извршено на начин померања зона, односно спуштања зоне за једну ниже. Приградска места која су припадала другој зони пребачена су у градску прву зону чиме је умањена и цена карте. На тај начин, стимулишу се грађани да више користе јавни градски превоз. Такође, уведена је годишња карта за ученике и студенте до 26 година старости за све зоне од 1 до 4, по посебној повлашћеној цени од 5.000,00 динара. Такође, извршена је минимална измена полазака, повећан је број полазака радним данима за 7 полазака, док је суботом умањено 18 полазака, а недељом 5 полазака. Како би додатно стимулисали коришћење јавног градског превоза од стране грађана, ЈГСП „Нови Сад“ издаје повлашћене карте у 13 категорија и континуирано ради на побољшању услова и удобности јавног превоза. У прилог томе иде и набавка 50 нових климатизованих возила. Завршена је друга фаза увођења система електронске наплате возних карата која је подразумевала

постављање потребне опреме и уређаја у аутобусе који саобраћају на линијама градског, приградског и међумесног саобраћаја, као и пуштање система електронске наплате у примену. Градска управа за саобраћај и путеве континуално испитује могућности унапређења саобраћаја и у вршењу послова из своје надлежности редовним активностима, спроводи мере на регулисању и управљању саобраћајем разним нормативним актима, одлукама, правилницима и решењима. Појединачним актима се дефинише режим саобраћаја постављеном вертикалном и хоризонталном саобраћајном сигнализацијом, саобраћајном опремом и другим техничким мерама.

6. Унапређење возног парка јавног градског превоза

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја пореклом из моторних возила

Активности:

- Обнова возног парка
- Избацивање из употребе возила са еуро 0, 1, и 2 моторима
- Куповина возила са еуро 5 и еуро 6 моторима

Очекивани ефекти:

- Смањена концентрација CO, HC, NO_x и PM₁₀ пореклом из моторних возила.
- Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха.

Индикатори:

- Број регистрованих возила са еуро 3, 4, 5 и 6 моторима.
- Број купљених возила.
- Количина и врста утрошеног погонског горива.
- Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха

Временски оквир: Краткорочни

Носиоци активности:

Градска управа за саобраћај и путеве
Јавно градско саобраћајно предузеће "Нови Сад"

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

У периоду од 2017. до 2021. године Јавно градско саобраћајно предузеће "Нови Сад" је у оквиру својих делатности утицало на мере очувања квалитета ваздуха набавком нових аутобуса.

Набављено је:

- 2017. године нису набављани аутобуси на CNG погон, али је набављено 7 соло аутобуса са еуро 5 мотором на дизел погон.
- 2018. године такође нису набављани аутобуси на CNG погон, али је набављено 5 соло аутобуса са еуро 5 мотором на дизел погон, у циљу унапређења возног парка јавног градског превоза.
- 2019. године набављен је 71 аутобус, а у оквиру тог броја налазе се миди, соло и зглобни аутобуси на CNG погон.
- 2020. године, извршена је набавка 30 соло аутобуса и 20 зглобних на CNG погон. Сва возила су са еуро 6 мотором. Средства су обезбеђена из кредита од стране Европске банке.
- 2021. године је извршена набавка 29 CNG возила на гасни погон (24 соло и 5 зглобних возила). Средства су обезбеђена из Кредита Европске банке.
- Такође, у 2021. години покренут је поступак јавне набавке за 10 електричних возила.
- Набавком нових возила покренут је поступак за расход старих дотрајалих возила са погоном на дизел гориво. Искључивањем ових возила из саобраћаја знатно се утиче на побољшање квалитета ваздуха у Граду Новом Саду.
- У току 2021. године расходовано је 11 возила, док се расход још 17 возила очекује у току 2022. године.

7. Израда студије изводљивости увођења система „Паркирај и вози се“
Циљ: Проценити могућност увођења система „Паркирај и вози се“. Уколико се процени да постоји могућност да се систем уведе, направити план реализације. Мера има за циљ да створи услове за предузимање конкретних активности које би довеле до увођења система у граду што би у будућности довело до смањења броја возила и емисије загађујућих материја у ваздух из мобилних извора.
Активности: - Обезбедити средства за израду студије изводљивости - Расписати конкурс за израду студије изводљивости и уговорити израду истог по завршетку конкурса - Уколико студије изводљивости покаже да је могуће увести систем „Паркирај и вози се“, направити план реализације истог.
Очекивани ефекти: • Обезбеђени услови за увођење система „Паркирај и вози се“, уз преузимање конкретних активности које ће као крајњи циљ имати смањење емисије из моторних возила.
Индикатори: • Израђена студија изводљивости увођења система „Паркирај и вози се“
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: Градска управа за саобраћај и путеве
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: У оквиру Јавног конкурса за доделу средстава за суфинансирање истраживачких и развојних пројеката и програма из области заштите животне средине на територији Града Новог Сада за 2021. годину, Градска управа за заштиту животне средине је суфинансирала пројекат „Студија смањења коришћења возила у централном делу Града Новог Сада „ПАРКИРАЈ И ВОЗИ СЕ““. Паркирај и вози се је назив за технолошку форму интермодалног и мултимодалног транспорта који подразумева промену вида кретања између приватних и капацитивних видова превоза у циљу комплетирања путовања, квалитетнијом понудом одговарајућег паркиралишта са директним приступом терминалима јавног масовног градског превоза чиме се значајно смањује концентрација возила у централном делу града, што доприноси побољшању квалитета ваздуха. Циљ израде студије огледао се у процени тренутног стања квалитета ваздуха у централном делу града, као и бенефитима које би могао да донесе систем „Паркирај и вози се“ у правцу реализације следећих циљева: смањења загађења ваздуха у граду, смањења градске гужве на саобраћајној инфраструктури, смањења буке у граду, смањења генерисања отпадних материјала од стране моторних возила, остварења уштеда кроз смањење потрошње горива и побољшања квалитета живота у граду у здравственом, социјалном и економском смислу.

8. Промоција алтернативних видова превоза
Циљ: Повећање свести грађана о позитивном утицају коришћења алтернативних видова превоза и на тај начин смањити емисију пореклом из моторних возила
Активности: - Едуковати становништво о алтернативним видовима превоза - Промовисати здрав начин живота и заштиту животне средине
Очекивани ефекти: • Повећана употреба алтернативних видова превоза.

Индикатори: • Повећана употреба алтернативних видова превоза. • Број грађана који користе алтернативне видове превоза или на посао иду бициклом и/или пешке.
Временски оквир: Дугорочни
Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине Градска управа за саобраћај и путеве Градска управа за здравство
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: Градска управа за заштиту животне средине се континуирано бави пословима који се тичу образовних активности, промовисања здравог начина живота и јачања свести о потреби очувања здраве средине у којој живе грађани Новог Сада и на тај начин индиректно подстиче грађане на употребу алтернативних видова превоза. Такође, ова управа координира, подстиче, помаже и учествује у реализацији програма, пројеката и акција које реализују научне и стручне установе, јавна комунална и друга јавна предузећа, организације, институције и друга правна и физичка лица у Граду, а све у циљу јачања свести о потреби заштите животне средине. Такође, кроз едукације, радионице за децу, промотивни материјал, као и предавања за одрасле, које се сваке године одржавају на Сајму екологије, на штанду Градске управе за заштиту животне средине, промовише се здрав начин живота и заштита животне средине. Градска управа за здравство сваке године расписује Јавни конкурс из области јавног здравља којима се доприноси промоцији здравља и превенцији болести и на тај начин утиче на повећање свести грађана о потреби употребе алтернативних видова превоза.

9. Унапређење зеленила у Агломерацији
Циљ: Смањење дисперзије загађујућих материја и буке
Активности: • Смањена хоризонтална дисперзија и ограничавање транспорта емитованих загађујућих материја. • Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха • Смањење буке у насељима
Очекивани ефекти: • Повећана употреба алтернативних видова превоза.
Индикатори: • Број засађених стабала дрвећа • Број зелених кровова
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: Градска управа за комуналне послове Градска управа за заштиту животне средине
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: Унапређење зеленила на територији Града Новог Сада је препознато као једна од приоритетних активности која доприноси унапређењу квалитета ваздуха и животне средине уопште. Сходно томе, сваке године издвајају се значајна средства за очување и унапређење зеленила на јавним површинама на територији Града Новог Сада и тиме доприноси побољшању квалитета

ваздуха, али и заштити од буке. У периоду од 2017. до 2021. године, поред уређења травњака и редовне неге зеленила, на територији Града засађено је око 33.000 стабала.

Крајем 2020. године Град Нови Сад је покренуо и акцију „Оживимо паркове“ са идејом да се изврши реконструкција свих паркова на територији Града Новог Сада, како зеленила, тако и пропратног садржаја, као и то да се озелене дворишта свих новосадских школа. Акција има за циљ да подстакне грађане да у своје слободно време више бораве у парковима и зеленом окружењу.

У Новом Саду, у непосредној близини Булеваре Европе, северно од Ранжирне станице и улице Радомира Раше Радујева, на површини од 34.951 m², подигнут је нови парк.

Поред могућности да грађани своје предлоге за унапређење зеленила достављају Градској управи за заштиту животне средине путем мејла, кроз акцију "Претворимо кварт у парк за зелени Нови Сад" омогућено је учешће грађана на начин да су на позив Управе доставили своје предлоге и идеје за уређење зеленила у свом кварту, а Управа и Јавно комунално предузеће "Градско зеленило" су реализовали њихове захтеве и предлоге, у складу са могућностима и условима на терену.

Израда Географског информационог система зелених површина Града Новог Сада, као информационе основе путем које ће се пратити стање, трендови и активности који се односе на уређење, одржавање и унапређење зелених површина, омогућава ефикасно и рационално управљање јавним зеленим површинама.

10. Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Југ

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја.

Активности:

- Анализа тренутног стања
- Дефинисање параметара за праћење оптимизације
- Оптимизација процеса производње

Очекивани ефекти:

- Дугорочно смањење емисије загађујућих материја.

Индикатори:

- Број дана са забележеним прекорачењима емисије загађујућих материја.

Временски оквир: Средњорочни

Носиоци активности:

ЈКП Новосадска топлана

Градска управа за комуналне послове

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови

Реализација активности/мере:

У периоду 2017-2019. године спроведена је изградња новог вреловодног котла (K2) номиналног капацитета 8 MW за ТПВ (топлу потрошну воду) ЈКП „Новосадска топлана“ Југ. Такође, изграђено је ново когенерационо постројење (CHP), номиналног капацитета 4 MWt + 4 MWe, чиме је на топлотном извору ТО Југ примењена комбинована производња електричне и топлотне енергије на систему ТПВ-а што значајно супституише потрошњу природног гаса у постојећим котловима, повећава расположиви капацитет у производњи топлотне енергије за припрему ТПВ (топле потрошне воде), смањује емисију CO₂, поштујући примену најбоље доступних техника (BAT).

Извршена је реконструкција котла интерне ознаке-K5 на ТО Југ – замена горионика са циљем смањења емисије азотних оксида (NO_x).

11. Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Исток
Циљ: Смањење емисије загађујућих материја.
Активности: - Анализа тренутног стања - Дефинисање параметара за праћење оптимизације - Оптимизација процеса производње
Очекивани ефекти: Дугорочно смањење емисије загађујућих материја
Индикатори: Број дана са забележеним прекорачењима емисије загађујућих материја.
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: ЈКП Новосадска топлана Градска управа за комуналне послове
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови
Реализација активности/мере: У ЈКП „Новосадска топлана“ Исток током 2018. године извршена је замена старих котловских постројења K1-K2, уградњом новог високоефикасног котла интерне ознаке K4 (снаге 58 MW), степена корисности 97% и са веома малим емисијама NOx ($\leq 90\text{mg/m}^3$). Извори финансирања били су из Буџета Града Новог Сада и средставима ЈКП „Новосадска топлана“.
Такође, имплементиран је CEMS ситем континуираног мониторинга емисије на свим емитерима котловских постројења снаге $\geq 50\text{MW}$.
Започета је израда Идејног пројекта смањења емисије азотних оксида (NOx) на котлу интерне ознаке-K3, топлане Исток. Котао спада у групу великих старих котловских постројења ; снаге 58MW произведен (1972 год.). Пројекат ће показати исплативост опције замене горионика или изградње новог котловског постројења са циљем емисије свих загађујућих материја на извору загађења.
12. Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Запад
Циљ: Смањење емисије загађујућих материја
Активности: - Анализа тренутног стања - Дефинисање параметара за праћење оптимизације - Оптимизација процеса производње
Очекивани ефекти: Дугорочно смањење загађујућих материја
Индикатори: Број дана са забележеним прекорачењима емисије загађујућих материја.
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: ЈКП Новосадска топлана Градска управа за комуналне послове
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови

Реализација активности/мере:

Током периода 2018. и 2019. године извршена је адаптација горионика и рецикулација димних гасова на котлу 6 (116 MW) ЈКП „Новосадска топлана“ са циљем снижења емисије NOx и усклађивања са законском регулативом и регулативом ЕУ. Извор финансирања био је из Буџета Града Новог Сада и средстава ЈКП „Новосадска топлана“.

Започета је изградње новог котловског постројења за производњу енергије за припрему топле потрошне воде. Ново котловско постројење састоји се из два високоефикасна котла, степена корисности 96% и са емисијама NOx $\leq 90\text{mg/m}^3$.

Такође, започета је израда идејног пројекта смањења емисије азотних оксида (NOx) на котловима интерне ознаке K4 и K5 на ТО Запад.

13. Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Север

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја.

Активности:

- Анализа тренутног стања
- Дефинисање параметара за праћење оптимизације
- Оптимизација процеса производње

Очекивани ефекти:

- Дугорочно смањење загађујућих материја.

Индикатори:

- Број дана са забележеним прекорачењима емисије загађујућих материја.

Временски оквир: Средњорочни

Носиоци активности:

ЈКП Новосадска топлана
Градска управа за комуналне послове

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови

Реализација активности/мере:

Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Топлани Север је одложена за период након истека Плана.

14. Оптимизација процеса производње топлотне енергије у правцу смањења загађујућих материја у Термоелектрани-топлани „Нови Сад“

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја

Активности:

- Анализа тренутног стања
- Дефинисање параметара за праћење оптимизације
- Оптимизација процеса производње

Очекивани ефекти:

- Дугорочно смањење загађујућих материја

Индикатори:

- Број дана са забележеним прекорачењима емисије загађујућих материја

Временски оквир: Средњорочни

Носиоци активности: ТЕ-ТО „Нови Сад“

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије
Реализација активности/мере: Термоелектрана-топлана Нови Сад као део Јавног Предузећа Електропривреда Србије, обухваћена је Националним планом за смањење емисија (НЕРП). У 2019. години Термоелектрана-топлана Нови Сад је добила сагласност за самостално вршење континуалних мерења емисије загађујућих материја у ваздух. Такође исте године, у циљу смањења емисије NOx урађено је "Идејно решење за смањење садржаја азотних оксида на парном котлу TGME-464/C у ТЕ-ТО Нови Сад".
15. Повећање површине стамбеног простора који се загрева путем даљинског грејања
Циљ: Смањење емисије загађујућих материја пореклом из индивидуалних ложишта
Активности: - Проширење мреже даљинског грејања - Проширење гасне мреже - Изградња пратеће инфраструктуре
Очекивани ефекти: • Смањена концентрација загађујућих материја пореклом из индивидуалних ложишта • Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха, нарочито у зимском периоду
Индикатори: • Број стамбених јединица покривених даљинским грејањем • Број стамбених јединица покривених гасним прикључком • Количина енергената утрошена у даљинском систему грејања • Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха
Временски оквир: Дугорочни
Носиоци активности: Градска управа за комуналне послове ДП "Гас-Нови Сад" ЈКП Новосадска топлана
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије
Реализација активности/мере: Један од пројеката ЈКП „Новосадска топлана“ који је у европским оквирима препознат и дониран као изузетно еколошки ефективан је аутоматизација и повезивање на систем даљинског надзора и управљања 440 примарних топлотних подстаница, што чини 175 MW или 20% конзума, а реализован је 2018. године. Остварене уштеде износе 14,6%, што кумулативно годишње износи 24.000 MWh. Систем би за производњу ове количине енергије морао да емитује у атмосферу 7.680 тона CO₂, а за апсорпцију оволике количине угљен-диоксида потребно је око 360.000 стабала (једно стабло годишње може да апсорбује око 21 kg CO₂). Пројекат је на међународном конкурсџ добио бесповратну донацију у износу од 860.000,00 евра Центра за међународну сарадњу и развој Владе Словеније из квоте ЕУ за смањење емисије CO₂, што ће допринети да период поврата инвестиције буде 2,2 године. Извор финансирања био је из Буџета Града Новог Сада, Буџета Републике Србије, као и међународних донација. Пословном политиком ЈКП „Новосадска топлана“ је привукла нове потрошаче. У току 2021. године на систем даљинског грејања ЈКП „Новосадска топлана“ прикључено је 50 зграда што износи 10,214 MW, односно 123.484,19 m² стамбеног и пословног простора. Сви прикључени објекти су

енергетски ефикасни, а уграђене топлотне подстанице су аутоматизоване и према могућностима повезане на систем даљинског надзора и управљања.

16. Подстицање употребе алтернативних видова загревања објеката

Циљ: Смањење емисије загађујућих материја пореклом из даљинског и индивидуалног система загревања.

Активности:

- Субвенције на инсталацију соларних панела за загревање на приватним објектима
- Субвенције на инсталацију топлотних пумпи за геотермално грејање
- Инсталација соларних панела и геотермалног грејања на јавним објектима
- Подстицање изградње објеката са пасивним грејањем

Очекивани ефекти:

- Смањена концентрација загађујућих материја пореклом из даљинских и индивидуалних ложишта
- Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха
- Подизање јавне свести о алтернативним изворима енергије

Индикатори:

- Број јавних објеката са алтернативним видом догревања
- Број приватних објеката са алтернативним видом догревања
- Број објеката са пасивним грејањем
- Број дана са прекорачењима граничних вредности параметара квалитета ваздуха

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности:

Градска управа за урбанизам и грађевинске послове
 Градска управа за имовину и имовинско-правне послове
 Министарство рударства и енергетике
 Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај
 Агенција за енергетику Града Новог Сада

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови

Реализација активности/мере:

Средствима Агенције за енергетику урађен је пројекат адаптације и санације система за централну припрему топле потрошне воде (ТПВ) путем уградње соларних колектора у Основној школи „Вељко Петровић“ у Бегечу. Урађен је и пројекат адаптације и санације система за централну припрему топле потрошне воде (ТПВ) путем уградње соларних колектора у Основној школи „Коста Трифковић“ у Новом Саду. Такође, урађен је пројекат и прибављене су потребне дозволе за изградњу фотонапонске електране на крову Основне школе „Никола Тесла“ у Новом Саду.

Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај је у циљу смањења емисије штетних гасова кроз замену фосилних горива путем јавних конкурса:

- Финансирао Пројекат примене топлотних пумпи за загревање/хлађење у Гимназији "Јован Јовановић Змај" у Новом Саду.
- Суфинансиран пројекат примене обновљивих извора енергије-соларне енергије за загревање топле потрошне воде, у Основној школи "Ђура Јакшић" у Каћу.
- Суфинансиран је и пројекат примене обновљивих извора енергије-соларне енергије за загревање топле потрошне воде, на Факултету спорта и физичког васпитања у Новом Саду.
- Суфинансиран је пројекат примене обновљивих извора енергије-топлотних пумпи за

загревање/хлађење објекта који припада Основној школи "Ђура Јакшић" у Каћу.

- Суфинансирана примена соларне енергије на пољопривредним газдинствима за производњу електричне енергије за потребе газдинства (изградња фотонапонских електрана) и за погон пумпи у заливним системима, чиме се смањује употреба фосилних горива и смањују емисије штетних гасова. У периоду 2017-2021. година додељена средства за заливни систем седам регистрована пољопривредна газдинства и средства за изградњу једне фотонапонске електране за РПГ.

17. Унапређење енергетске ефикасности објеката у јавној својини

Циљ: Смањивање потрошње енергије за загревање и хлађење.

Активности:

- Спровођење енергетских прегледа објеката у јавној својини
- Сачинити инвестициони програм за енергетско реновирање постојећих објеката

Очекивани ефекти:

- Уштеда топлотне енергије смањењем губитака утицаће на мању употребу енергената и
- смањити емисију загађујућих материја у ваздух.

Индикатори:

- Број енергетски ефикасних објеката у јавној својини.
- Количина енергената потрошених за загревање и хлађење објеката у јавној својини.

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности:

Градска управа за урбанизам и грађевинске послове
Градска управа за имовину и имовинско-правне послове
Градска управа за комуналне послове
Агенција за енергетику Града Новог Сада
Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине
Министарство рударства и енергетике

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови

Реализација активности/мере:

У буџету Града Новог Сада, годинама уназад, обезбеђују се финансијска средства за радове на побољшању енергетске ефикасности објеката основних школа, средњих школа и објеката Предшколске установе „Радосно детињство“. То се пре свега огледа у финансирању радова и уградњи опреме који су од важности за енергетску ефикасност објеката. Мере које су спроведене преко Градске управе за образовање, у циљу смањења потрошње енергије за загревање на објектима су: финансирање радова којима се побољшава стање спољног омотача објекта (фасаде), финансирање радова на замени фасадне столарије, финансирање уградње топлотних пумпи за загревање објекта, финансирање уградње и поправке гасних котлова у објектима и сл.

За период од 2017. до 2021. године извршена је реконструкција на укупно 20 објеката који се сада могу назвати енергетски ефикаснијим (радови на облагању фасаде каменом вуном, радови на енергетској санацији објекта (замена столарије, фасадерски радови молерско – фарбарски радови и лимарски радови) и радови на измени гасне инсталације са преправком гасног сета и развода). Градска управа за заштиту животне средине је путем Јавног конкурса суфинансирала израду документа „Оцена утицаја мера енергетске ефикасности на објектима јавне намене у Граду Новом Саду на смањење климатских промена“.

Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај путем јавних конкурса

суфинансирао је пројекат уградње котлова са већим степеном корисног дејства у јавним установама, и то у ОШ "Вук Караџић" (уградњом новог гасног котла од 500 kW), пољопривредној школи са домом ученика у Футогу (замена термотехничких инсталација грејања и унутрашње гасне инсталације за објекат Млекара и за објекат Стакленик).

По Јавном конкурс за избор јединица локалних самоуправа, за израду анализа енергетске ефикасности објеката јавне намене јединица локалних самоуправа са територије АП Војводине и институција АП Војводине, а на основу потписаног Меморандума о разумевању између Покрајинског Секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај и Европске банке за обнову и развој у вези са пројектом „Енергетска ефикасност јавних зграда у Аутономној покрајини Војводини“, закључен је уговор између Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај и Града Новог Сада - Градске управа за имовину и имовинско-правне послове. За реализацију Пројекта одабрано је 9 (девет) објеката установа чији оснивач је Град Нови Сад. Средства за реализацију пројекта обезбеђена су из донација Европске банке за обнову и развој (EBRD) за 80 установа на територији АП Војводине. Извршени су детаљни енергетски прегледи објеката и израђена је потребна документација у складу са јавном набавком коју је спровео Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, у оквиру које су извршени детаљни енергетски прегледи 94 објекта јавних установа широм Војводине, од чега је 14 објеката на територији Града Новог Сада (за 9 објеката је оснивач Град Нови Сад). Израђен је документ: „Анализа стања енергетске ефикасности објеката – зграда Скупштине АП Војводине“, где је поред елабората ЕЕ урађен преглед објекта, анализа потрошње енергије, дат предлог пакета мера за побољшање стања и cost benefit анализа.

Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај је путем јавног конкурса суфинансирао израду елабората енергетске ефикасности и "енергетског пасоша" за јавне установе, у оквиру којих су урађени прелиминарни или детаљни енергетски прегледи за по 2 установе на подручју Града Новог Сада и то: за Основну школу "Ђура Јакшић" из Каћа, Установу студентског стандарда "Студентски центар Нови Сад", Основну школу "Иво Андрић" из Будисаве, Универзитет у Новом Саду - Пољопривредни факултет и Основну школу "Вук Караџић", Нови Сад.

Такође, путем јавног конкурса суфинансирао и реализацију пројекта штедљиве расвете, у оквиру кога се уместо постојеће поставља ЛЕД расвета, чиме се смањује потрошња електричне енергије за осветљење, односно повећава се енергетска ефикасност објеката које користе јавне установе и то: додељена су средства за 13 јавних установа: Основна школа "Ђура Јакшић" Каћ; Медицински факултет Нови Сад; Академија уметности Нови Сад; Факултет спорта и физичког васпитања Нови Сад; Пољопривредни факултет Нови Сад, Висока пословна школа струковних студија, Технолошки факултет Нови Сад, Основна школа "Ђорђе Натошевић" из Новог Сада, Институт за плућне болести Војводине и Институт за онкологију Војводине из Сремске Каменице, Техничка школа "Милева Марић Ајнштајн", Основна школа "Милош Црњански" из Новог Сада, Основна школа "Вељко Петровић" из Бегеча.

Урађени су детаљни енергетски прегледи и израђен је елаборат енергетске ефикасности и "енергетски пасош" за 94 објекта јавних установа са територије АП Војводине у оквиру којих је 14 објеката на подручју Града Новог Сада, и то:

р. бр.	Установа/институција	објекат установе/институције
1	Аутономна покрајина Војводина - Покрајинска влада	
2	Скупштина Аутономне покрајине Војводине	
3	Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука	Зграда Машинских института

4	Универзитет у Новом Саду, Факултет спорта и физичког васпитања	Центар за спорт
5	Клинички центар Војводине	Клиника за медицинску рехабилитацију
6	Основна школа "Десанка Максимовић", Футог	
7	Основна школа "Душан Радовић", Нови Сад	
8	Предшколска установа "Радосно детињство", Нови Сад	Вртић „Црвенкапа“ - Футог
9	Основна школа "Јован Поповић", Нови Сад	
10	Основна школа "Васа Стајић", Нови Сад	
11	Градска управа за имовину и имовинско правне послове Града Новог Сада	Стамбена зграда за колективно становање у улици Железничка број 28 - према подацима из базе катастра непокретности
12	Предшколска установа "Радосно детињство", Нови Сад	Вртић „Чика Јова“, Сремска Каменица
13	Предшколска установа "Радосно детињство", Нови Сад	Вртић „Пинокио“ - Бегеч
14	Предшколска установа "Радосно детињство", Нови Сад	Вртић „Звездани гај“ - Степановићево

У оквиру пројекта израде анализа енергетске ефикасности јавних објеката и потребних мера за њихову санацију, финансираног од стране Европске банке за обнову и развој, а на основу Меморандума о разумевању, који је потписан са Покрајинским секретаријатом за енергетику, грађевинарство и саобраћај, урађена је анализа енергетске ефикасности за девет објеката са територије Града Новог Сада и то четири објекта Предшколске установе "Радосно детињство", четири основне школе и један објекат Градске управе за имовину и имовинско-правне послове.

Агенција за енергетику је у периоду 2017-2021. године предузела следеће мере, како би се унапредила енергетска ефикасност:

- Агенција за енергетику је средствима ЈКП "Новосадске топлане", аутоматизовала 423 примарне подстанице на јавним објектима, што представља око 177 MW или 20 % конзума.
- У рад је пуштено обновљено постројење за грејање топле потрошне воде помоћу соларних колектора на крову зграде Дома ученика средњих школа "Бранково коло" у Новом Саду. Постојеће је инсталирано 2011. године али је због лошег одржавања четири године било ван функције. 2018. године постројење је обновљено, модернизовано и пуштено у рад. Ово постројење од 30 соларних колектора требало би да замени 6 електричних бојлера запремине 120 l, који су до сада загревали топлу потрошну воду. Процена је да ће овај систем уштедети ~34.883 kWh/god финалне енергије, одн. ~2.655 €/god новчаних средстава. Такође, обновом овог система мање ће се емитовати у атмосферу 7 tCO₂/god.
- У оквиру ИПА програма прекограничне сарадње Хрватска – Србија (2014 – 2020) реализован је пројекат „Озелењавање градова – Развој и промовисање енергетске ефикасности и одрживе - урбане животне средине у пограничним градовима између Хрватске и Србије“, Акроним пројекта: „GReENERGY“. Главни циљ пројекта је побољшање енергетске ефикасности јавних објеката инсталацијом зелених кровова и зидова, затим производња и коришћење обновљивих извора енергије кроз соларне панеле и промоција енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије према јавном и приватном сектору. У склопу пројекта су у оквиру

Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ у Новом Саду реализоване следеће активности:

- инсталирана соларна електрана снаге 120 kW на крову објекта, са скоро 400 панела на површини од близу 1000 м²;
- инсталирана ЛЕД расвета у већим просторијама и коридорима објекта;
- постављен екстензивни зелени кров на површини од 480 м² са пешачким стазама;
- постављен зелени зид на површини од 80 м²;
- инсталирана мрежа аутоматских метеоролошких станица у дворишним деловима објекта у циљу термалног мониторинга простора.

Агенција за енергетику Града Новог Сада је на основу Меморандума о разумевању потписаног између Града Новог Сада и УНДП - Србија из 2018. године имплементирала Информациони систем енергетског менаџмента (ИСЕМ) у Град Нови Сад. У овире ИСЕМ-а формирана је база са око 350 јавних објеката из надлежности Града Новог Сада за које се прати потрошња енергије и воде, као и 850 мерних места јавне расвете, семафора и пумпи за воду чиме је започело системско праћење ових података на територији Града Новог Сада. Током 2020. године започето је и са даљинским уносом података о потрошњи енергије из базе јавно комуналних и других предузећа (ЈКП „Новосадска топлана“, ЈКП „Водовод и канализација“ и ПД „Нови Сад – Гас“) у ИСЕМ базу, чиме је знатно убрзан процес уношења података у ову базу. На основу података из ИСЕМ базе Агенција сваке године доставља Министарству рударства и енергетике Годишње извештаје о остваривању циљева уштеде енергије за Град Нови Сад. Такође, подаци из ИСЕМ-а се тренутно користе за израду Програма и Плана енергетске ефикасности, као стратешког документа из области енергетске ефикасности Града Новог Сада.

Агенција је у сарадњи са фирмом „CRC“ доо из Бачког Петровца током 2019. године реализовала пројекат „Енергомонитор“ чији је циљ био да се у Електротехничкој школи „Михајло Пупин“ у Новом Саду омогући праћење потрошње енергије и енергената (вода, електрична енергија, топлотна енергија) у реалном времену. У том циљу у школи је инсталирана опрема за мерење, балансирање и оптимизацију потрошње енергената, односно праћење потрошње енергије у реалном времену (хардвер + софтвер), а уз помоћ надлежних јавно-комуналних предузећа обезбеђени су нови мерачи са импулсним излазима за електричну енергију, воду и топлотну енергију. У холу, на првом спрату школе, постављен је монитор на коме ученици, наставници и гости школе могу да виде приказе потрошње енергије у школи по изабраним критеријумима (тренутна, дневна, седмична, месечна, годишња потрошња по изабраној врсти енергента). Путем сервера на који се депонују сви очитани подаци, могуће је пратити потрошњу енергије у школи са било ког места које поседује интернет и лап-топ.

Агенција за енергетику Града Новог Сада је у 2021. години након спроведеног поступка јавне набавке изабрала фирму која је урадила текст за Нацрт програма енергетске ефикасности Града Новог Сада за период 2022 – 2024. године и текст за Нацрт плана енергетске ефикасности Града Новог Сада за 2022. годину. Програм енергетске ефикасности доноси се на период од три године и садржи планирани циљ уштеде енергије; преглед и процену годишњих енергетских потреба, укључујући процену енергетских својстава објеката; предлог мера и активности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије; носиоце, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља; и средства потребна за спровођење програма, изворе и начин њиховог обезбеђивања. План енергетске ефикасности доноси се на период од једне године и детаљније разрађује мере и активности из Програма, а садржи нарочито мере и активности којима се предвиђа ефикасно коришћење енергије, носиоце и рокове за спровођење планираних активности, очекиване резултате за сваку од мера, односно активности, финансијске инструменте (изворе и начин обезбеђивања) предвиђене за спровођење планираних мера.

18. Подизање свести јавности о значају примене принципа енергетске ефикасности и употреби обновљивих извора енергије
Циљ: Повећање свести грађана о значају енергетске ефикасности стамбених објеката, употреби обновљивих извора енергије и штетном утицају грејања домаћинства чврстим горивима и доприносу смањења емисије загађујућих материја у ваздух.
Активности: - Организовање трибина и округлих столова на тему енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије - Припрема и издавање едукативног и промотивног материјала
Очекивани ефекти: • Повећана употреба обновљивих извора енергије • Повећан број енергетски ефикасних стамбених објеката • Смањен број дана са прекорачењем граничних вредности параметара квалитета ваздуха.
Индикатори: • Број домаћинства и/или објеката који користе обновљиве изворе енергије. • Број енергетски ефикасних објеката
Временски оквир: Дугорочни
Носиоци активности: Агенција за енергетику Града Новог Сада Градска управа за заштиту животне средине Градска управа за комуналне послове Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај Министарство рударства и енергетике
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада, Буџет Аутономне покрајине Војводине, Буџет Републике Србије, Међународни фондови
Реализација активности/мере: Градска управа за заштиту животне средине се континуирано бави пословима који се тичу образовних активности, промовисања здравог начина живота и јачања свести о потреби очувања здраве средине у којој живе грађани Новог Сада и на тај начин индиректно подстиче грађане на повећање употребе обновљивих извора енергије и побољшање енергетске ефикасности стамбених објеката. Такође, ова управа координира, подстиче, помаже и учествује у реализацији програма, пројеката и акција које реализују научне и стручне установе, јавна комунална и друга јавна предузећа, организације, институције и друга правна и физичка лица у Граду, а све у циљу јачања свести о потреби заштите животне средине и енергетске ефикасности. Кроз едукације, радионице за децу, промотивни материјал, као и предавања за одрасле, које се сваке године одржавају на сајмовима екологије и енергетске ефикасности, на штанду Градске управе за заштиту животне средине, промовише се енергетска ефикасност, употреба обновљивих извора енергије као допринос смањењу емисија загађујућих материја у ваздух.
Агенција за енергетику је током периода од 2017. до 2021. године реализовала у сарадњи са „Тренинг центром за едукацију - Нови Сад“ следеће пројекте: 1. Пројекат „Зелене енергије“, за кога су средства добијена на конкурс Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Пројекат „Зелене енергије“ био је образовног типа и односио се на промоцију и повећање употребе обновљивих извора енергије у основним школама Јужнобачког округа. У оквиру Пројекта објављена је публикација „Зелена енергија“. 2. Пројекат „Зелена школа – лабораторија на даљину“ за кога су средства добијена на конкурс Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Пројекат „Зелена школа – лабораторија на даљину“ је образовног типа и односио се на промоцију и повећање употребе обновљивих

извора енергије у средњим школама Јужнобачког округа.

У циљу подизања свести о значају примене принципа енергетске ефикасности и употребе обновљивих извора енергије, Агенција за енергетику Града Новог Сада је:

- Реализовала пројекат увођења ИСЕМ-а (Информациони систем енергетског менаџмента) у Град Нови Сад, као и пројекат увођења система за читавање потрошње енергије у реалном времену у „ЕТШ Михајло Пупин“ у Новом Саду,
- У оквиру обележавања Међународног дана енергетске ефикасности, 5. марта 2020. године у Основној школи „Коста Трифковић“ у Новом Саду организовала изложбу литерарних радова на тему енергетске ефикасности и такмичење школских тимова у игрању едукативне друштвене игре „Играј за енергију“ у оквиру које су ученици великог броја основних школа са територије Града Новог Сада учили о одговорном коришћењу енергије, као и о основним појмовима из области енергетске ефикасности и употребе обновљивих извора енергије.
- Учествовала на конференцијама и међународним скуповима на којима је презентovala примере добре праксе и најважније пројекте из области енергетске ефикасности и употребе обновљивих извора енергије који су реализовани у претходном периоду.

Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај суфинансирао је пројекте невладиних организација и непрофитних институција, за унапређење сазнања деце у предшколским установама, као и ученика основних и средњих школа на подручју Аутономне покрајине Војводине о ефикасном коришћењу енергије.

19. Израда регистра емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора

Циљ: Прикупљени и систематизовани подаци о емисији загађујућих материја из стационарних извора.

Активности:

- Израда обрасца за прикупљање података
- Прикупљање података у складу са обрасцем
- Израда регистра емисија у ваздух из стационарних извора
- Ажурирање регистра емисија

Очекивани ефекти:

- Подаци који омогућавају предузимање мера за унапређење квалитета ваздуха
- Повећање тачности процене емисије из стационарних извора.

Индикатори:

- Ажурна база података о емисији из стационарних извора

Временски оквир: Средњорочни

Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

Градска управа за заштиту животне средине израдила је web апликацију Локалног регистра извора загађивања која омогућава корисницима да на што једноставнији начин испуне своју законску обавезу извештавања. Ова апликација функционише у оквиру интернет презентације Градске управе за заштиту животне средине и редовно се ажурира.

У оквиру Реконструкције интернет презентације Градске управе за заштиту животне средине, део средстава је издвојен и за апликацију Локалног регистра.

20. Израда регистра емисија загађујућих материја у ваздух из мобилних извора

Циљ: Прикупљени и систематизовани подаци о емисији загађујућих материја у ваздух из мобилних извора.

Активности:

- Израда обрасца за прикупљање података - Прикупљање података у складу са обрасцем - Израда регистра емисија у ваздух из мобилних извора - Ажурирање регистра емисија
Очекивани ефекти: • Подаци који омогућавају предузимање мера за унапређење квалитета ваздуха • Повећање тачности процене емисије из мобилних извора
Индикатори: • Ажурна база података о емисији из мобилних извора
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: Како мобилни извори представљају најпроменљивији извор загађења, мерење просторне расподеле њихове емисије на дневном нивоу, веома је тешко или чак немогуће. Процена просторне расподеле за одређени период би се могла направити уколико се зна измерена просторна расподела у једном дану (или термину) тог периода и укупне количине потрошеног (проданог горива) у том периоду. У овом смислу, сагледаване су могућности за обезбеђивање извештаја продаваца горива о укупној продаји различитих типова горива на месечном нивоу као и о дневној продаји горива бар у једном дану из месеца који обухвата месечни извештај.

21. Израда регистра емисија загађујућих материја у ваздух из дифузних извора
Циљ: Прикупљени подаци о емисији загађења из дифузних извора
Активности: - Израда обрасца за прикупљање података - Прикупљање података у складу са обрасцем - Израда регистра емисија у ваздух из дифузних извора - Ажурирање регистра емисија
Очекивани ефекти: • Подаци који омогућавају предузимање мера за унапређење квалитета ваздуха • Повећање тачности процене емисије из дифузних извора
Индикатори: • Ажурна база података о емисији из дифузних извора
Временски оквир: Средњорочни
Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине
Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада
Реализација активности/мере: Тренутно не постоји евиденција дифузних извора загађења, из разлога што дифузни извори представљају најнеодређенији извор загађења. Мерење просторне расподеле њихове емисије, на дневном нивоу, веома је тешко или чак немогуће. Процена просторне расподеле, за неки период би се могла направити уколико се зна измерена просторна расподела у једном дану (или термину) тог периода и укупне количине потрошеног у том периоду. Овде се може претпоставити да је укупна емисија загађења (или потрошња горива) у директној вези са средњом температуром ваздуха у посматраном периоду. У овом смислу потребно је обезбедити да продавци горива (дрва и угља) шаљу извештаје о укупној продаји различитих типова горива на месечном нивоу.
Градска управа за заштиту животне средине путем Јавног конкурса суфинансирала је пројекат

„Израда катастра загађујућих материја у ваздуху из дифузних и стационарних извора загађења на територији Града Новог Сада“, као једна од основа за дефинисање и спровођење мера дугорочног очувања и унапређења квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада. У оквиру овог пројекта формирана је обједињена базе података о стационарним и дифузним изворима загађења ваздуха која представљају основ идентификацију извора загађења, количине загађујућих материја, праћење трендова концентрација загађујућих материја ради снижења нивоа ризика од њиховог негативног дејства.

Такође, израђене су мапе стационарних и дифузних извора загађења ваздуха у Новом Саду, а даља разматрања проширивања употребе података могу се усмерити ка формирању интерактивних дигиталних мапа транспорта и дисперзије загађујућих материја из свих извора на територији Града и идентификацију угрожених зона и подручја у циљу унапређења даљег планског и урбанистичког развоја града.

Постављањем основа за формирањем регистра и његовим непрестаним унапређењем ће се у значајној мери унапредити доступност информација јавности, као и укључивање јавности у процес одлучивања о питањима животне средине. На крају, регистар ће се формирати као подршка Граду у упостављању система редовног извештавања на годишњем нивоу и могућност за правилно и дугорочно управљање квалитетом ваздуха али и успостављање система накнаде за загађивање, као једног од начела система заштите животне средине.

22. Усклађивање контроле квалитета ваздуха са домаћом регулативом и ЕУ стандардима

Циљ: Унапређена контрола показатеља квалитета ваздуха

Активности:

- Праћење домаћих и ЕУ регулативе која дефинише контролу квалитета ваздуха
- Континуирано усклађивање контроле квалитета ваздуха са поменутом регулативом

Очекивани ефекти:

- Успостављен јединствен функционални систем праћења и контроле степена загађења ваздуха у складу са поменутом регулативом

Индикатори:

- Континуирана и системска контрола праћења стања ваздуха у складу са поменутом регулативом

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

Градска управа за заштиту животне средине у оквиру својих могућности унапређује програм за контролу квалитета ваздуха, као и стања и прогнозе аерополена. Програм праћења квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада за 2019. и 2020. годину је унапређен кроз одређене измене у области дефинисања карактеристика мерне станице и/или мерних места што је допринело прецизнијој и репрезентативнијој слици макролокације, узимајући у обзир тип подручја, тип саобраћајница, насељеност путних праваца што за ефекат има различитост у просторној дисперзији загађења урбаних и субурбаних подручја, и створила се потреба за увођењем мерног места класификованог као „suburban traffic“. У складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, бр. 11/10, 75/10, 63/13) (извор: „Извештај о стању квалитета животне средине за 2018. годину у Аутономној покрајини Војводини“, Нови Сад, 2019) и на основу Пројекта „Елементи за унапређење система мониторинга квалитета ваздуха животне средине на територији Града Новог Сада“ који је урађен у складу са домаћом регулативом и ЕУ стандардима, Програм контроле квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада за 2019. и 2020. годину је унапређен и додавањем 6 нових параметара - PM₁₀, Pb, As, Cd, Ni и PM_{2.5}, као и још једног мерног места у Каћу. Наведени параметри су обухваћени програмом за 2019. и 2020. годину, али се мере од јануара

2020. године. Крајем 2020. године донет је Програм праћења квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада за 2021. и 2022. годину, у овире кога је локална мрежа мерних станица унапређена за једно мерно место. Локалну мрежу за контролу квалитета ваздуха чине четири мерна места и једна аутоматска станица. У аутоматској станици и на свим мерним местима се врше континуирана, фиксна мерења нивоа загађујућих материја.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, унапредио је рад локалне мреже аутоматског мониторинга АПВ за контролу квалитета ваздуха на територији АП Војводине у складу са захтевима националног и европског законодавства. Набављене су калибрационе јединице за 6 аутоматских станица у АП Војводини, од којих је једна на територији Новог Сада, а којима ће се, у будућем периоду обезбедити свакодневни надзор, провера функционалности и перформанси анализатора за праћење квалитета ваздуха, као и софтвер са лиценцом за прикупљање и обраду података у локалној мрежи аутоматског мониторинга. За аутоматску станицу у Новом Саду у МЗ Шангај која прати концентрације ВТЕХ и $\text{H}_2\text{S}/\text{SO}_2$. У току 2021. године аутоматска станица за праћење квалитета амбијенталног ваздуха у МЗ Шангај, а која прати концентрације ВТЕХ-а и $\text{H}_2\text{S}/\text{SO}_2$ није задовољила критеријуме за довољну расположивост података у складу са захтевима националног законодавства - Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13).

23. Унапређење система информисања о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена

Циљ: Усклађен информациони систем о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена доступан и јасан свима.

Активности:

- Усклађивање информационог система о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена са законском регулативом
- Ажурирање информационог система о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена

Очекивани ефекти:

- Боља информисаност заинтересованих субјеката о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена

Индикатори:

- Унапређен и ажуриран информациони систем доступан и јасан свима

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности: Градска управа за заштиту животне средине

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

Квалитет ваздуха и стање и прогноза аерополена на територији Града Новог Сада прате се у складу са Програмом праћења квалитета ваздуха. У циљу редовног и благовременог информисања, информације о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополена из локалне мреже мерних места објављују се на сајту Градске управе за заштиту животне средине и редовно ажурирају. На сајту Управе објављују се и Годишњи извештаји о квалитету ваздуха и Годишњи извештаји о стању и прогнози аерополена.

У циљу израде Програма едукације и подизања јавне свести о значају сузбијања алергогених врста биљака, суфинансиран је пројекат „Инвазивне биљке на подручју града Новог Сада – тренутно стање, предикција насељавања и ширења – основе за стратегију сузбијања“.

У циљу пружања подршке организацијама цивилног друштва и подизања јавне свести о значају сузбијања алергогених врста биљака, суфинансирани су пројекти „Јачање свести грађана у борби против Амброзије“ и „Негативни утицаји амброзије на здравље и квалитет живота и важност зелених површина“. Такође, суфинансирани су пројекти: „Допунски мониторинг ваздуха на

територији Града Новог Сада, коришћењем биоиндикатора“, „Индикатори загађења ваздуха – садржај приоритетних и емергентних материја у кишници Новог Сада“, „Утврђивање структуре, квалитета и просторног распореда индивидуалних ложишта на територији Града Новог Сада“, „Анализа и предлог „Soft“ мера за смањење загађења које потиче од саобраћаја - Системи адаптивног управљања“, као и „Израда катастра загађујућих материја у ваздуху из дифузних и стационарних извора загађења на територији Града Новог Сада“.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине у оквиру својих активности редовно информисе о квалитету ваздуха и стању и прогнози аерополену Годишњим извештајима о стању квалитета животне средине у Аутономној покрајини Војводини путем сајта Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине (www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs). Подаци о квалитету ваздуха са републичких аутоматских станица су доступни на следећим линковима:

1. АС Нови Сад Лиман: <http://amskv.sepa.gov.rs/pregledpodataka.php?stanica=3>
2. АС Нови Сад Руменачка: <http://amskv.sepa.gov.rs/pregledpodataka.php?stanica=2>
3. АС Нови Сад - Шангај: www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs/надлежности/мониторинг-и-информациони-систем-жив/мониторинг-квалитета-ваздуха/аутоматски-мониторинг-квалитета-амвз/нови-сад-шангај/

24. Унапређење система контроле и надзора извора загађујућих материја у ваздуху

Циљ: Поштовање законске регулативе у области заштите ваздуха

Активности:

- Инспекцијски надзор над загађивачима ваздуха

Очекивани ефекти:

- Обезбеђен већи степен поштовања законске регулативе у области заштите ваздуха

Индикатори:

- Број извршених контрола извора загађујућих материја у ваздуху.
- Број изречених мера.

Временски оквир: Дугорочни

Носиоци активности: Градска управа за инспекцијске послове-област инспекције за заштиту животне средине

Извор финансирања: Буџет Града Новог Сада

Реализација активности/мере:

Градска управа за инспекцијске послове у периоду од 2017. до 2021. године запримила је 537 пријава. У истом периоду наложено је укупно 131 мера, а 404 пријаве су прослеђене надлежним органима или одбачене.

Инспектори за заштиту животне средине у вршењу поверених послова инспекцијског надзора, поступају у складу са законом прописаним правима, дужностима, и овлашћењима.

У току 2020. године, извођен је пројекат „Имплементација европског законодавства у области емисија испарљивих органских једињења, реализован уз подршку Министарства заштите животне средине и Агенције за заштиту животне средине, који има за циљ потпуну имплементацију захтева Директиве о индустријским емисијама, тачније захтева Поглавља V ове директиве у вези контроле емисија лако испарљивих органских једињења (VOC). Инспекција за заштиту животне средине Града Новог Сада, је укључена у реализацију поменутог пројекта и доставила је (путем поште) на адресу оператера, по списку достављеном од стране Министарства заштите животне средине, претходно одштампане упитнике (зависно од делатности) и Уредбу о листи индустријских постројења и активности којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, вредности емисије испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и икупно дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Службени гласник Републике Србије“, број 100/11), кроз израду Регистра VOC оператера који имају обавезе у погледу смањења

и контроле емисија VOC као и редовног мониторинга и извештавања Агенцији за заштиту животне средине.

Сектор инспекције за заштиту животне средине се фокусирао на превентивно деловање:

-информисање и пружање стручне помоћи где су свакодневно имали телефонске позиве или обраћање е-поштом.

-обавештење свим бензинским станицама у Граду Новом Саду да од 1. јануара 2020. године, почиње да се примењује Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Службени гласник Републике Србије“, бр. 1/12, 25/12 и 48/12). Превентивно упознати са прописаним законским обавезама.

Министарство заштите животне средине, у сарадњи са министарством надлежним за послове рударства и енергетике, прописује техничке мере и захтеве који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и дистрибуције нафте и нафтних деривата, тј. за складишне, утоварне и истоварне инсталације на терминалима и за цистерне, утоварне и истоварне инсталације у малопродајним објектима.

Такође су упућени и на Директиву 94/63/ЕЗ Европског парламента и већа од 20.12.1994. године („Службени лист Европске уније Л 365/24 од 20.12.1994. године) - о контроли емисија хлапљивих органских једињења (НОС-а) које произилазе из складиштења бензина и његове дистрибуције од терминала до бензинских станица, као и на Директиву 2009/126/ЕЗ Европског парламента и већа од 21.09.2009. године („Службени лист Европске уније Л 285/36 од 21.10.2009. године) - о фази II рекулперације бензинских пара током пуњења моторних возила горивом на бензинским станицама. Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Службени гласник Републике Србије“ бр. 1/12, 25/12, 48/12 и 96/19) почиње да се примењује од 1. јануара 2023. године.

ШЕФ КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА

Елма Бјелица

